

Terugblik op de vrijwilligersdag P.I. Nieuwegein 2018

door Anneke Bruin, coördinator vrijwilligerswerk

Zaterdag 24 november 10:00 uur in de Silokerk Utrecht. We starten de dag met een stuk taart en met wat gezonde spanning van mijn kant (zou iedereen een leuke leerzame dag krijgen?). We doen een uitgebreid voorstelrondje, want er zijn niet alleen kerkvrijwilligers maar ook de vrijwilligers van de Alpha-cursus, van het voorleesproject en individueel bezoekers aan gedetineerden. Ook het voltallige team van geestelijke verzorgers van de Nieuwegeinse gevangenis is aanwezig!

Een nieuwe dominee

Natuurlijk was iedereen nieuwsgierig naar de pas aangestelde dominee Ben van Veen. Zo stelt hij zich voor: *'Na een aantal jaren 'buiten' in de kerk te hebben gewerkt en daarna voor de klas te hebben gestaan in het VO, heb ik het roer omgegooid: Ik ben namens de kerk 'buiten' dominee voor mensen 'binnen' geworden! De buitenwereld van kerk en maatschappij verbinden met mannen die binnen zitten, zij die letterlijk en figuurlijk vast zitten. Ik weet me gedragen door kerkelijke gemeenschappen buiten – de kerk- en bezoekvrijwilligers die letterlijk naar binnen toe komen! – en de traditie: wij mogen hier present zijn namens de Heer'.*

Een ongelijkwaardige relatie

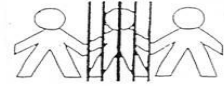
Na de voorstelronde starten we met de training, met het thema 'een gelijkwaardige relatie'. De omstandigheden van een ontmoeting van vrijwilligers met een gedetineerde zijn ongelijkwaardig. Zij zitten vast, jij niet. Jij bent in hun ogen de brave gelovige die in zijn vrije tijd langs komt, zij zijn de boef. Jij hebt in hun ogen je leven op orde, zij niet. Hoe kun je in deze ongelijkwaardige omstandigheden toch een gelijkwaardige relatie krijgen? En waar hebben de gedetineerden behoefte aan? De Stichting Presentie heeft hier een onderzoek naar gedaan en 6 rollen benoemd hoe gedetineerden vrijwilligers zien

Onze rol en onze valkuilen

We gaan in groepen uiteen en bespreken in welke rol jij je herkent. Het is verrassend hoe verschillend vrijwilligers hun rol ervaren en daarmee op hun eigen manier waarde toevoegen. We onderzoeken welk effect verschillende rollen hebben. Door hier bewust van te zijn kun je ook wisselen van rol. Na een lekkere lunch gaan we verder met het tweede deel. We gaan oefenen met gesprek door middel van een rollenspel. Vooraf krijgen we tips om die gelijkwaardige ontmoeting tot stand te brengen. Het vraagt echt oefening om te letten op woorden als 'moeten/ bang zijn/ zorgen maken/ lukken/ weten' als we weten dat de ander daarmee op slot kan worden gezet. En het dus belangrijk is om die te vermijden en het gesprek op een andere manier te proberen.

Stil durven staan

Als we dan toch echt gaan oefenen slaan de zenuwen toe. Gelukkig hebben we een dappere vrijwilliger die als eerste tegenover de boef gaat zitten. *'Wat hangt hier een enquête sfeer, jullie blijven maar vragen stellen'*, krijgen we terug van onze trainer (de oud gevangenispredikant Arjan Noordhoek). Oeps, die komt binnen. Durven wij wel stil te staan bij de kwetsbaarheid en pijn die iemand laat zien. Als een gedetineerde zegt: *'Ik heb het zwaar'* geeft hij jou een cadeautje. Een

kwetsbare inkijk in zijn gevoelsleven. Soms is een stilte daar ook gepast, want *‘in de stilte is het dat God langs komt’*, aldus Arjan.

Luisteren naar schuld en schaamte

We sluiten af met een het onderwerp waar wij als vrijwilligers in onze gesprekken een belangrijke rol kunnen spelen. Arjan Noordhoek vertelt:

‘Ik neem u graag mee naar een bijbelse crimineel, Kain die er voor koos om liever actief schuldig te zijn, dan passief beschaamd. De gedetineerde gaat soms in zijn leven dezelfde weg. Schaamte ontstaat bij afwijzing, als een kind niet de bevestiging krijgt die het nodig heeft om uit te groeien, een eigen identiteit te ontwikkelen. Schaamte ontstond bij Kain toen hij aan zijn hemelse Heer offerde, maar daar even geen respons op kreeg. Zijn offer werd niet bevestigd, noemt de grote joodse theoloog Martin Buber het. Schaamte is een gevolg van krenking die niet weg te praten is. Ineens is er dat beeld, dat je van jezelf hebt: er wordt niet van mij gehouden, ik ben een fout mens! Daar ligt ook het verschil met schuld. Schuld veronderstelt keuze, tussen goed en kwaad, tussen plicht en verlangen. Schuld ontstaat bij verkeerde beslissingen, het heeft te maken met doen. Schaamte heeft te maken met een besef van verkeerd zijn. Schuld daar kun je aan werken, dat is beperkt. Schaamte is niet te hanteren, niet te controleren, is totaal. Soms kunnen we het meevoelen, meebeleven dat hun geweld is voortgekomen uit een ondraaglijke schaamte’.

Vrijwilligers kunnen ontmoeten

‘Vrijwilligers kunnen voor ont-moeting zorgen, en als zee in de soms korte momenten van gesprek met de gedetineerden kunnen open staan voor het verschil tussen schuld en schaamte, voor de angst die zelden wordt uitgesproken. Maar als we geloven dat de bijbelse vrijspraak voor ons allen geldt, zullen we kunnen werken met hoofd en hart en handen, en kan er worden gedeeld waar het gaat om verlangen naar een-beter-leven’.

En zo sluiten we een waardevolle dag af. Dankbaar voor de nieuwe inzichten, de betrokkenheid van de deelnemers en de geestelijke verzorgers en het mooie werk dat wij als vrijwilligers in de gevangenis mogen doen.